

MOD EN NY STRATEGI FOR EIB-GRUPPEN

MOD EN NY STRATEGI FOR EIB-GRUPPEN

Indledning

1. Da bestyrelsen forelagde sit forslag om den seneste kapitalforhøjelse i juni 2002, forpligtede den sig til at foretage en formel gennemgang af Bankens strategi, herunder af risikostyringen, midtvejs i den følgende femårsperiode. Formålet var at sikre, at direktionen og bestyrelsen udmønter den meddelte strategi på effektiv vis, og at kapitalforhøjelsen i overensstemmelse med styrelsesrådets beslutning vil være tilstrækkelig til at dække mindst fem år. Resultaterne skulle forelægges styrelsesrådet på årsmødet i juni 2005.
2. Siden juni 2002 har styrelsesrådet modtaget redegørelser for EIB-Gruppens præstationer i forhold til de strategiske rammer, især om resultaterne, styringen af forretningernes samlede omfang, nye initiativer vedrørende EU's politikker, konstatering af merværdiskabelse og risikostyring. En mere detaljeret redegørelse for risikostyringen forelægges separat, medens denne redegørelse med tilhørende bilag gør status over Bankens kapital og udviklingen i dens aktivitet såvel i som uden for EU. Den skal danne grundlag for en revideret strategi for Banken og hele EIB-Gruppen.
3. Med forbehold af styrelsesrådets godkendelse af de nedenfor skitserede og i bilagene nærmere beskrevne retningslinjer er direktionen og bestyrelsen rede til bane vejen for deres udmøntning for hele EIB-Gruppen. Bestyrelsen foreslår derfor, at styrelsesrådet bemyndiger den til at overvåge deres udmøntning og redegøre for udviklingen.

Bankens kapital

4. Ifølge de gældende vedtægter skal Bankens kapital forhøjes, når det samlede udestående på lån nærmer sig 250% af den tegnede kapital. Hvis udeståendet når denne grænse, vil Bankens gnidningsløse udvikling blive afbrudt. Efter kapitalforhøjelsen i 2003 og den yderligere forøgelse af den tegnede kapital i 2004 **ventes Bankens kapital nu alt andet lige at være tilstrækkelig mindst indtil 2010** ⁽¹⁾. Hvis den herskende tendens i långivningen fortsætter og der ikke sker en væsentlig og varig svækkelse af EUR, er der således ikke behov for en kapitalforhøjelse i 2008 som forudsat for tre år siden.
5. Desuden vil finansieringen af en kommende kapitalforhøjelse ikke volde særlige vanskeligheder, og **princippet om selvfinansiering bør fastholdes**. Forud for beslutningerne om den næste kapitalforhøjelse kan det overvejes at anvende en del af Bankens egenkapital specielt til de politiske formål, der er beskrevet nedenfor (som tidligere hensættelsen til Amsterdamhandlingsprogrammet), såvel som til kapitalforhøjelsen.

Merværdi er hovedsigtet med Bankens udlånspolitik

6. Som bekendt afhænger Bankens långivnings merværdiskabelse af følgende tre kriterier:
 - 1) Forretningernes overensstemmelse med EU's overordnede mål
 - 2) Projekternes kvalitet og sundhed
 - 3) De særlige finansielle fordele, som anvendelsen af Bankens midler indebærer.
7. Banken har konstateret en betydelig merværdiskabelse for de to første kriterier, nemlig gennem dens støtte til EU's politik, dens hurtige og effektive reaktion på anmodninger om at fremme programmer iværksat af de forskellige EU-formandskaber og kvaliteten af dens projektudvælgelse. Hvad angår en væsentlig del af de traditionelle formidlede EIB-forretninger har udviklingen på det finansielle marked i de senere år imidlertid haft en negativ virkning på Bankens finansielle merværdiskabelse (tredje kriterium).

⁽¹⁾ Inklusive styrkelsen af EUR og forøgelsen af den tegnede kapital den 1. maj 2004 på i alt 7,7 mia EUR mere end ventet på tidspunktet for kapitalforhøjelsen i 2003.

8. Derfor og under hensyntagen til Bankens politisk inspirerede formål har bestyrelsen og direktionen overvejet, om den nuværende tilgang til merværdiskabelse i tilstrækkelig grad berettiger Bankens forretninger på længere sigt. De er af den opfattelse, at EIB-Gruppen, og specielt Banken, nu må overveje at gennemføre vigtige justeringer og ændringer – gerne gradvis – der med tiden fører til en ny tilgang til Bankens merværdiskabelse.

EU 25, de tiltrædende lande og ansøgerlandene

9. Bestyrelsen og direktionen konkluderer om aktiviteten i Europa, at EIB-Gruppen bør revidere sin overordnede prioritering, indføre nye finansielle instrumenter, fokusere mere på forretningernes art end omfang og tillade en kontrolleret forøgelse af sin risikotolerance i forbindelse med individuelle forretninger.

Tilføjelse af mindre og mellemstore virksomheder til de overordnede mål for Bankens aktivitet

10. I øjeblikket er de overordnede mål for Bankens aktivitet i Europa 1) økonomisk og social samhørighed (Bankens fornemste mål), 2) udmøntning af innovation 2010-initiativet, 3) etablering af transeuropæiske net og adgangsnet og 4) miljøbeskyttelse og -forbedring. Disse fire måls relevans er løbende blevet bekræftet af Rådets beslutninger om at styrke væksten og beskæftigelsen i EU og fremme Lissabondagsordenen. Disse mål vil fortsat være af central betydning under EU's drøftelser af sin prioritering for 2007-2013 og de finansielle perspektiver og bør derfor forblive overordnede mål for Banken.

11. Da markedet består af over 20 mio mindre og mellemstore virksomheder, anses fremme af sådanne virksomheder i EU – i betragtning af deres evne til at skabe beskæftigelse – for at være af central betydning for EIB-Gruppens opgave om at fremme EU's politiske mål. Medens Banken konsekvent har fremmet denne sektor med sine globallån, har Den Europæiske Investeringsfonds eneste mål siden reformen i 2000 været at forbedre de mindre og mellemstore virksomheders adgang til finansiering. **Under hensyntagen til de forskellige markeders særlige kendetegn foreslås det hermed, at mindre og mellemstore virksomheder tilføjes til Bankens egne overordnede mål, således at Bankens og Fondens samlede formåen udnyttes mere effektivt takket være øget synergi.** Det vil føre til en bedre udvælgelse af det bedst egnede produkt med hensyn til at forbedre de mindre og mellemstore virksomheders adgang til finansiering, der tager hensyn til de forskelligartede forhold på nationalt og regionalt plan og den finansielle modparts særlige kendetegn og derigennem maksimerer EIB-Gruppens merværdiskabelse til fordel for de mindre og mellemstore virksomheder. Disse nye bestemmelser for forretningerne vil afklare Bankens og Fondens respektive roller og desuden styrke den fælles produktudvikling for Banken og Fonden, der kan udnytte Bankens omfattende net af forbindelser med de finansielle formidlere i EU og Fondens særlige tekniske knowhow og forretningsmæssige erfaring med denne sektor.

12. Maksimeringen af Bankens merværdiskabelse kræver en nøje fokusering på disse fem overordnede mål. Derfor bør der ofres mindre opmærksomhed på og stilles færre midler til rådighed for finansierbare forretninger, der falder uden for disse mål.

Et fornyet partnerskab med banksektoren

13. Et frugtbart forhold til forretningsbankerne baseret på subsidiaritet og komplementaritet vil fortsat være af stor betydning for Banken. Uden sine bankpartnere vil Banken ikke være i stand til at tilføre en lang række projekter i både den private og den offentlige sektor merværdi. I de nye medlemslande, de tiltrædende lande, ansøgerlandene og partnerlandene kan Banken yde et væsentligt bidrag til banksektorens udvikling og styrkelse.

14. Da Bankens produktudbud skal forblive tiltrækkende nok til at kunne skabe tilstrækkelige finansielle fordele, ikke blot for formidlerne, men også for de endelige modtagere, søger Banken at udvikle alternative tilgange og strukturer til sikring af, at de endelige låntagere (mindre og mellemstore virksomheder eller kommuner) virkelig har fordel af Bankens mellemkomst. Der findes ingen fælles løsning for alle lande og kundegrupper, da partnerskabets art og omfang afspejler hvert bankmarkeds særlige kendetegn.

15. Medens denne proces løber, bør Bankens rolle derfor udvikles yderligere fra den tidligere fokusering på Banken som den universelle finansieringskilde til en rolle som den fleksible partner, der råder over mere skræddersyede produkter, som er tilpasset de lokale markedsforhold og modparternes behov.

Kontrolleret forøgelse af risikotolerancen og nye finansielle instrumenter

16. I forhold til ovenstående reviderede liste over de overordnede mål for forretningerne har direktionen og bestyrelsen gennemgået udbuddet af finansielle instrumenter. De er af den opfattelse, at der kan og bør udbydes yderligere produkter for bedre at afspejle Bankens vedtægtsmæssige additionalitetsforpligtelse. Bankens omfattende viden og knowhow om visse sektorer, høje kapitalisering og solide risikostyringssystemer bør sætte den i stand til at øge sin merværdiskabelse ved at udvide sin indsats på områder, der er utilstrækkeligt betjent af markedet, om overhovedet.

17. Udformningen af disse yderligere produkter, der ganske vist er mere personalekrævende, betyder, at de tager hensyn til såvel de offentlige og private låntageres som de potentielle nye kunders behov, at de omfatter øget risikovillighed i forbindelse med individuelle forretninger, og at de kræver mere risikokapital og struktureret finansiering. Ud over yderligere ændringer i risikoprofilen omfatter de desuden ændringer af låneklassifikationssystemet og ordningen for risikobaseret rentefastsættelse.

18. Ud over sine direkte finansielle aktiviteter agter Gruppen at øge sin rådgivningsvirksomhed på områder, hvor dens tekniske sagkundskab kan fremme EU's politikker.

Øget samarbejde

19. EIB-Gruppens samarbejde med **Europa-Kommissionen** vil fortsætte og blive udbygget, når det øger virkningerne af EU's samlede finansielle mellemkomst, ikke mindst gennem en væsentlig styrkelse af rammerne for samarbejdet med strukturfondene. Det institutionelle og forretningsmæssige **samarbejde med andre internationale finansieringsinstitutioner**, såsom Den Europæiske bank for Genopbygning og Udvikling, Den Nordiske Investeringsbank og Europarådets Udviklingsbank, der sigter mod at maksimere parternes respektive forretninger – det være sig med hensyn til knowhow, finansielle midler eller politiske mål – vil blive fortsat.

Partnerlandene

20. Ifølge de gældende ordninger har Banken fået overdraget forvaltningen af en række politiske ad hoc-mandater, hvilket betyder, at den ikke kan udvikle sin egen tilgang og strategi på grundlag af et bredt defineret formål. Dens praksis påvirkes ligeledes af dens kapitalstruktur og af kulturen i forbindelse med dens kerneaktivitet i EU- og tiltrædelseslandene.

21. Direktionen og bestyrelsen er af den opfattelse, at visse ændringer ville forbedre EU's udviklingsfinansierings generelle synlighed og effektivitet, selv om Banken allerede har skabt sig et ry som en pålidelig, pragmatisk og effektiv långivningsinstitution i mange dele af verden.

22. For at kunne tjene EU's udviklingsmål og politikker bedre er der behov for en mere sammenhængende og personalekrævende tilgang til Bankens aktivitet i partnerlandene, der lægger større vægt på finansieringsstrategier for lande og sektorer og indebærer øget risikotagning samtidig med et øget udbud af tilskud og et tættere samarbejde med alle aktører (medlemsstaterne som Bankens ejere, Europa-Kommissionen og bilaterale bistandsorganer). De relevante beslutninger – herunder vedrørende de institutionelle rammer og personalebehovet – kan først træffes, når evalueringen af FEMIP, Investeringsfaciliteten og de eksterne mandater er afsluttet.

23. Med forbehold af de kommende politiske drøftelser beskriver vedlagte bilag II nogle valgmuligheder. Bestyrelsen og direktionen vil på opfordring fra styrelsesrådet vurdere hovedpunkterne i disse alternativer.

24. I mellemtiden fortsætter Banken sin aktivitet ifølge de eksisterende institutionelle ordninger for aktiviteten uden for EU, ligesom den vil søge at effektivisere dem. Der vil således blive stillet forslag om en højere risikoprofil for Cotonouinvesteringsfaciliteten til gavn for AVS-landene.

Konsekvenser af en ny strategi for EIB-Gruppen

25. Det er klart, at Banken fortsat skal ledes efter sunde bankprincipper og under hensyntagen til dens mål om fuldt ud at opfylde Basel II-standarden inden for en rimelig tidsfrist. Derfor er der behov for en grundig vurdering af konsekvenserne af de foreslåede strategiske ændringer, hvis styrelsesrådet godkender dem.

26. Det bør understreges, at en mulig konsekvens af de foreslåede nyskabelser kan være en stabilisering af udlånsomfanget i EU i betragtning af forholdene på de forskellige markeder.

27. Da den nye strategi fokuserer på kvalitet, medfører den endvidere en forøgelse af omkostningerne ved forretningerne, der vil påvirke overskuddets størrelse. Den kan ligeledes føre til forslag om at anvende egenkapital til særlige initiativer. Der vil derfor skulle findes en passende balance med Bankens traditionelle udlånsprodukter med henblik på at fastholde et overskud, der harmonerer med princippet om selvfinansiering.

28. Den nye strategis personalemæssige konsekvenser bør ikke undervurderes. Den kræver interne organisatoriske og budgetmæssige omlægninger, definition af de fornødne færdigheder, omfordeling af de eksisterende ressourcer, tilrettelæggelse af passende uddannelsesprogrammer og ansættelse af specialiseret personale.

Forslag

29. Styrelsesrådet anmodes om at godkende ovenstående generelle retningslinjer for den fremtidige strategi og at tage vedlagte bilag til efterretning. Det anmodes desuden om at opfordre bestyrelsen til at stille de nødvendige forslag og træffe de nødvendige beslutninger inden for rammerne af forretningsplanen, specielt vedrørende driftsregnskabet forskellige elementer, med henblik på at fastholde Bankens selvfinansieringsevne.

Bilag

BILAG

- I EU-landene, de tiltrædende lande og ansøgerlandene**
- II Partnerlandene**
- III Strategi for middeltilvejebringelse**
- IV Kapitalforhøjelse**

I. EU-landene, de tiltrædende lande og ansøgerlandene

1 Fra fire til fem overordnede mål for Bankens aktivitet

I det udvidede EU arbejder Banken med fire overordnede mål for sin aktivitet i overensstemmelse med forslaget om kapitalforhøjelse fra 2002 og den seneste forretningsplan 2005-2007, der er godkendt af bestyrelsen. Disse mål er **økonomisk og social samhørighed, udmøntning af innovation 2010-initiativet, etablering af transeuropæiske net og adgangsnæts samt miljøbeskyttelse og -forbedring.**

Disse fire måls relevans er løbende blevet bekræftet af Rådets beslutninger om at styrke væksten og beskæftigelsen i EU og fremme Lissabondagsordenen. Disse mål vil fortsat være af central betydning under EU's drøftelser af sin prioritering for 2007-2013 og de finansielle perspektiver og bør derfor forblive overordnede mål for Banken.

Økonomisk og social samhørighed skal i fuld udstrækning afspejle de udfordringer, der følger af udvidelsen, men også de fortsatte uligheder i hvert medlemsland. Det er og bliver Bankens fornemste mål.

Innovation 2010-initiativet, hvori Banken og Fonden supplerer hinanden og anvender hele spektret af finansieringsinstrumenter (lån, garantier og egenkapital via venturekapitalfonde), vil forblive EIB-Gruppens væsentligste bidrag til Lissabonstrategien og den europæiske indsats for vækst, som Det Europæiske Råd iværksatte i december 2003.

Transeuropæiske net er den anden hovedingrediens i den europæiske indsats for vækst, idet effektive net for transport, energioverførsel og information er nøglen til økonomisk integration og udvikling.

Indsatsen for miljøbeskyttelse og -forbedring vil fortsat være rettet mod behovene i forbindelse med sikring af en varig udvikling, dvs. investeringer, der er nødvendige for at sikre overholdelsen af den nuværende og kommende EU-miljølovgivning og opfylde de indgåede forpligtelser ifølge Kyotoaftalen, specielt vedrørende reduktion af emissionerne af drivhusgasser.

Mindre og mellemstore virksomheder spiller en væsentlig økonomisk rolle i Europa, idet over 20 mio sådanne virksomheder tegner sig for ca. to tredjedele af beskæftigelsen og halvdelen af omsætningen i erhvervslivet, bortset fra landbruget. Deres bidrag til vækst og beskæftigelse, men også til spredning af innovation, gør dem til vigtige aktører i forbindelse med virkeliggørelsen af Lissabonstrategiens mål. Samtidig bremser de mindre og mellemstore virksomheders begrænsede adgang til fremmedfinansiering beskæftigelsen og væksten i EU uforholdsmæssigt.

Skønt der ikke er tegn på, at markedet i Europa generelt er ude af stand til at levere kapital til de mindre og mellemstore virksomheder, har Europa-Kommissionen i en nylig meddelelse understreget behovet for en offentlig indsats som katalysator for udviklingen af markeder på europæisk, nationalt og regionalt plan, specielt inden for følgende tre områder:

- a) Forbedring af rammebetingelserne for finansiering af mindre og mellemstore virksomheder, herunder især udvikling af finansielle markeder i de nye medlemslande, der lider under, at egenkapitalinvesteringerne og banklångivningen er beskedne
- b) Finansiering i startfasen, specielt gennem garantier og mikrolån
- c) Egenkapital.

Med sit omfattende net af bankpartnere i EU, sit udbud af hele spektret af udlåns-, garanti- og egenkapitalprodukter og sin erfaring med en succesrig udmøntning af Europa-Kommissionens mandater er EIB-Gruppen i en enestående position til at kunne fremme mindre og mellemstore virksomheder. For at give et klart signal om betydningen af og engagementet til fordel for en varig indsats til gavn for mindre og mellemstore virksomheder foreslås det, at støtten til disse virksomheder forfremmes fra et andet mål for Bankens aktivitet til et overordnet mål.

Maksimeringen af Bankens forretnings merværdiskabelse ifølge styrelsesrådets beslutninger i forbindelse med den seneste kapitalforhøjelse kræver en nøje fokusering på de fem overordnede mål. Derfor bør der ofres mindre opmærksomhed på og stilles færre midler til rådighed for finansierbare forretninger, der falder uden for disse mål. Med forbehold af styrelsesrådets godkendelse vil dette fremgå af den kommende forretningsplan.

2 Et fornyet partnerskab med forretningsbanksektoren

2.1 Baggrund

Partnerskabet med banksektoren har været overordentlig værdifuldt for Banken med hensyn til at udvikle og geare dens aktivitet. Uden sine bankpartnere ville Banken ikke være i stand til at tilføre en lang række projekter i både den private og den offentlige sektor merværdi, men se sin opgave begrænset til et beskedent antal store projekter og modparter.

Partnerskabets art og omfang varierer betydeligt fra land til land, hvilket afspejler de specielle kendetegn for hvert bankmarked, men også Bankens måde at udvikle skræddersyede strukturer på for at tilpasse sig de forskellige bankpartnerses og endelige modtageres særlige behov og forventninger i forskellige geografiske områder.

Partnerskabet er baseret på subsidiaritet og komplementaritet, hvorved Banken tilgodeser sine bankpartnerses markedshensyn ved afvejningen af fordelene ved et samarbejde med bankerne over for alternativer i form af direkte finansiering. Forretningsbankerne tilgodeser prioriteringen af Bankens aktivitet og accepterer dens krav om rapportering, transparens og merværdi, hvorved de giver fordelene ved Bankens mellemkomst videre til de endelige modtagere.

På modne bankmarkeder er partnerskabet ikke et mål i sig selv, men en genvej til en større og bedre indsats til fordel for initiativtagerne. I de nye medlemslande, tiltrædelses- og partnerlandene kan Banken yde et væsentligt bidrag til udviklingen og styrkelsen af banksektoren ⁽¹⁾.

Takket være partnerskabets løftestangsvirkninger og den vidtgående standardisering af kreditbehovene har partnerskabet med banksektoren bidraget til væksten i Bankens udlånsaktivitet ved stort set uændrede medarbejderantal i hovedafdelingerne for långivning. Denne forretningsmodel trues imidlertid af en kombination af såvel interne som eksterne faktorer set fra Bankens synspunkt, nemlig:

Skiftende kapitalmarkedsforhold. Den tiltagende sofistisering af kapitalmarkederne har udvidet Bankens risikospektrum til lavere vurderede låntagere og uddybet markedet med længere løbetider. Den sætter desuden låntagerne i stand til at skræddersy deres standard-emissioner på obligationsmarkedet efter deres specielle finansieringsbehov, hvilket reducerer den forholdsmæssige brug af banklån som finansieringskilde. Udviklingen af EUR-markedet har erstattet et stort antal nationale markeder, der tilbød mere opportunistiske finansieringsmuligheder for velanskrevne låntagere som Banken.

På det nuværende trin i det økonomiske kredsløb er banksystemet i de fleste medlemslande desuden kendetegnet af høj likviditet og beskedne udlånsmuligheder. Dette har sammen med de historisk lave rentesatser tilskyndet investorer og banker til at skærpe deres søgen efter højere afkast, hvilket har eroderet forskellene på kreditmarginale for topvurderede modparter som Banken og lavere vurderede modparter. Sammenlignet med forretningsbankerne, der kan regne med væsentlige indlån til lave omkostninger som grundlag for deres finansiering, er Banken specielt følsom over for disse markedsforhold, da den står over for snævre marginaler på kapitalmarkederne for både dens låntagning og dens långivning. Da

⁽¹⁾ Den merværdi, som Banken derved skaber i flertallet af de nye medlemslande og tiltrædelseslandene, er særlig høj, da den understøttes af tre særlige programmer fra Europa-Kommissionen, ifølge hvilke Banken formidler EU-tilskud via særlige globalån.

det ikke er muligt at vurdere, hvor længe de herskende markedsforhold vil fortsætte, eller i hvilken grad ændringerne vil være af mere varig art, må Banken tage højde for den mulighed, at disse mere krævende forhold kan fortsætte i længere tid.

Den svækkelse af Bankens relative finansieringsfordel, der skyldes de herskende kapitalmarkedsforhold, har reduceret den finansielle merværdi, som Banken i øjeblikket kan tilbyde, specielt for nogle af sine højtvalgte modparter.

Øget fokus på merværdi i Banken. Indførelsen af de tre kriterier for opgørelsen af Bankens merværdiskabelse er et væsentligt skridt i retning af at sikre, at fordelene ved Bankens mellemkomst er væsentlige, tager hensyn til de tilsigtede markeders specielle kendetegn og når ud til de endelige modtagere. I denne sammenhæng skal Banken styrke sin transparens og sine rapporteringskrav, hvilket kan medføre øgede administrationsomkostninger for partnerbankerne i en tid, hvor de absolutte fordele ved EIB-finansiering allerede er blevet reduceret. Medens mindre, specialiserede formidlere (især sådanne uden detailaktiviteter, der giver adgang til billig finansiering med kundernes indlån) kan være villige til at etablere en særlig og fuldt transparent EIB-finansieringsordning på grundlag af direkte lån, kan andre banker vise sig tilbageholdende med at ændre den måde, de arbejder på i dag.

2.2 Forslag til nye former for samarbejde med banksektoren

Da Bankens produktudbud skal forblive tiltrækkende nok til at kunne skabe tilstrækkelige finansielle fordele, ikke blot for formidlerne, men også for de endelige modtagere, søger Banken at udvikle alternative tilgange og strukturer, der kan bevare og styrke dens merværdiskabelse og derved diversificere partnerskabets art med tiden. Denne proces skal styres omhyggeligt af hensyn til bevarelsen af de gensidige fordele ved partnerskabet, der er opbygget over mange år. Der findes ingen fælles løsning for alle lande og kundegrupper, der kan styrke Bankens merværdiskabelse, i betragtning af bankforbindelsernes forskelligartethed og de forskellige behov på de forskellige bankmarkeder. Tilgangen vil blive baseret på en mere individuel vurdering af de forskellige bankpartnerses og endelige modtageres særlige behov og forventninger.

Gennem en dialog med bankpartnerne agter Banken at finde områder eller nicher af fælles interesse og udvide sit produktudbud med sigte på at bevare og styrke sin merværdiskabelse. Medens denne proces løber, bør Bankens rolle derfor udvikles yderligere bort fra den tidligere fokusering på Banken som den universelle finansieringskilde i retning af **en rolle som den fleksible partner, der råder over mere skræddersyede produkter**, som er tilpasset de lokale markedsforhold og modparternes behov. Med tiden bør indførelsen af nye produkter gradvis erstatte den mere traditionelle ydelse af attraktiv engrosfinansiering.

Om de nye produkttilbud, der involverer bankpartnere, er relevante, skal afgøres ved hjælp af de tre kriterier for merværdiskabelse med henblik på at sikre en høj grad af målrettedhed, synlighed og transparens for hver forretning. EIB-Gruppens måder at udbygge samarbejdet med bankerne på er koncentreret om følgende emner:

Optimering af kapitaleffektiviteten. En af konsekvenserne af indførelsen af Basel II i banksektoren bliver en yderligere styrkelse af fokuseringen på optimering af kapitaleffektiviteten. For Banken vil det derfor være en oplagt mulighed for produktudvikling at fokusere på de muligheder for **kapitalaflastning**, som Bankens inddragelse kan åbne for dens bankpartnere i form af mere strukturerede forretninger. For et antal bankpartnere kan værdien af Bankens inddragelse øges væsentligt ved at udvide tilgangen fra kun finansiering til deling af kreditrisikoen i forbindelse med de endelige modtagere. Strukturer for **risikodeling** vil øge formidlernes kreditkapacitet og derved forbedre udbuddet af midler til gavn for de endelige modtagere og deres adgang til finansiering.

Der er iværksat undersøgelser af en række alternativer for udvidelse af Bankens udbud af risikodelingsprodukter, herunder en koncentreret **tilgang for EIB-Gruppen til fordel for en udvidet anvendelse af securitisering**, såsom lånebaserede forretninger med papirer mod sikkerhed i aktiver eller fast ejendom til fordel for mindre og mellemstore virksomheder. Securitiserings kan være et egnet middel til afhjælpning af hæmsko i form af grænser, kapacite-

ter og i visse tilfælde priser. En fælles tilgang til securitisering for Banken og Fonden til fordel for mindre og mellemstore virksomheder kunne bestå i EIB-investeringer i overordnede obligationer og EIF-garantier for (sub-)mezzanintrancher.

Andre kapitalaflastningsprodukter, der er under overvejelse, bygger på udvikling af **ordninger for risikodeling**. En første tilgang består i en nøje analyse af formidleren og dens beslutningsproces kombineret med dens fortsatte overholdelse af Internal Ratings Based Approach (Advanced) i forbindelse med Basel II. For et begrænset antal mellemstore projekter, som Banken kan foretage en kortfattet individuel risikovurdering af, kan Banken dele risiko og udbytte med partnerbanker fra sag til sag. Der skal udarbejdes supplerende strukturer, der kan tage hensyn til de underliggende projekters art og størrelse, men også til formidlerne på de forskellige markeders særlige behov. I forbindelse med finansiering af mindre og mellemstore virksomheder kan bankpartnerne bedømme projekterne og administrere lånene, medens Banken kan samfinansiere og dele risiko og udbytte baseret på resultaterne af den underliggende portefølje af lån til mindre og mellemstore virksomheder. Disse forretninger skal struktureres omhyggeligt, især for at sprede risikoen for en uheldig låneudvælgelse, og fastsætte en passende risikopræmie. EIB-Gruppen kan udvikle et **kombineret risikodelingslån til mindre og mellemstore virksomheder**, hvor Banken yder finansieringen og Fonden forsikrer risikoen i forbindelse med de mindre og mellemstore virksomheder.

Øget engagement i partnerbankernes markedsstrategi. Banken kan styrke sin kommercielle og strategiske rolle i bankpartnerskaber ved at blive mere inddraget i sine partnerbankers særlige marketingbestræbelser for udvikling af nicheprodukter, der fremmer virkeliggørelsen af Bankens overordnede mål (f.eks. innovation, forskning og udvikling samt meget små virksomheder). Ud over finansieringen kan Banken bidrage med sit gode navn samt med understøttelse og blåstempling af initiativet. Disse ordninger vil i realiteten indebære en midlertidig eneret for formidleren til at dække en bestemt markedsniche i et bestemt område for stærkt synlige og specialiserede initiativer, såsom inden for bytransport og -fornyelse.

Fremme af alternative strukturer for investeringsfinansiering. Banken kan udforske denne mulighed fra sag til sag og f.eks. **fungere som obligationskøber/tegningsgarant**, der ikke blot søger af formidle sine finansielle fordele, men også sigter mod at fungere som katalysator for andre finansieringskilder gennem sin signalvirkning (Bankens blåstempling). Dette initiativ forekommer specielt relevant under veldefinerede omstændigheder, f.eks. til gavn for første eller sjældent adgang til kapitalmarkederne eller for mindre kendte låntagere.

Andre områder under overvejelse: Heriblandt kan nævnes **fremme af pilotkreditordninger** (f.eks. mikrokreditter, studielån og støtte til overordnede sociale projekter i byområder). EIB-Gruppens tilgang til **mikrokreditter** kunne baseres på en kombination af Bankens evne til at tilbyde attraktive finansieringsvilkår og bære modpartsrisikoen i forbindelse med mikrofinansieringsinstitutioner med Fondens garantiordninger til dækning af en del af kreditrisikoen ved udlånsporteføljer.

3 Øget risiko og andre ordninger med henblik på øget merværdi

3.1 Øget risikotolerance

Banken formår og er villig til at påtage sig en øget risiko, hvis det kan øge dens långivnings merværdiskabelse. I de senere år har Banken taget de indledende skridt i retning af at øge sin støtte til overordnede projekter gennem indgåelse af risici, som den tidligere ikke var villig til at indgå. Banken er nu begyndt at tage yderligere skridt i retning af dels at tillade en mere systematisk anvendelse af særlige ordninger med højere risiko, såsom ordningen for struktureret finansiering, dels at smidiggøre sin risikopolitik yderligere, så den passer til et bredere spektrum af klart forståede risikoprofiler. Disse skridt ledsages af interne foranstaltninger for styrkelse af det finansielle tilsyn.

Siden den seneste kapitalforhøjelse i januar 2003 har Banken gennemført følgende hovedændringer i sin kreditpolitik:

- **Risikovejningen** er blevet reduceret for visse former for risikospredning, hvilket skaber øget kapacitet under modparternes risikogrænser.
- Den **acceptable kreditkvalitet** er blevet sænket for virksomheder og banker, nemlig med mindst et vurderingstrin.
- Der er blevet indført delgrænser for **långivning til banker uden sikkerhed** for at forbedre styringen af denne risiko.
- Der er blevet foretaget en omlægning af de **acceptable minimumskriterier**, tidligere betegnet de begrundede undtagelser, for at smidiggøre långivningen til virksomheder ved at fokusere på en EIB-intern kreditvurdering i stedet for kun på låntagers eksterne vurdering.
- Porteføljegrænsen for lån, der opfylder de **acceptable minimumskriterier**, er blevet hævet og kriterierne tilpasset, så de tillader lavere vurderede modparter.
- Der er blevet skabt mere kapacitet til finansieringsbidrag ifølge **ordningen for struktureret finansiering** ved at sænke grænsen for kapitaltildeling og den finere underinddeling af de forskellige klassifikationskategorier.
- I begyndelsen af 2003 blev der indført en ordning for **risikobaserede rentetillæg** for virksomhedslån uden garanti, hvorefter den i juli 2003 blev udvidet til projektfinsiering og virksomhedslån, der falder ind under de acceptable minimumskriterier, hvilket tilskynder til at diversificere modparterne og undgå risikokoncentration.

Der er for nylig blevet indført yderligere ændringer af standardudlånsbetingelserne, således at de muliggør øget risikotagning, nemlig således:

- **Virksomhedslån:** Lempelse af minimumskravet til den eksterne kreditvurdering for lån uden sikkerhed, forlængelse af lånenes løbetider og ændring af låneporteføljegrænserne for risici i forbindelse med lån, der falder ind under de acceptable minimumskriterier, og projektfinsiering;
- **Finansiering af lokale myndigheder:** Midlertidig lempelse af minimumskravene til kreditvurderingen i de nye medlemslande med det sigte at bringe dem gradvis tilbage til det normale niveau frem til udgangen af 2007 (beslutning truffet i 2002) og for nylig permanent lempelse af minimumskravene for alle lokale myndigheder i EU;
- **I de tiltrædende lande og ansøgerlandene** (dvs. Bulgarien, Rumænien, Tyrkiet og Kroatien): Som en udvidelse bærer Banken nu også risikoen for manglende valutaoverførsel og -konvertibilitet i forbindelse med lån til ikke-statslige låntagere ifølge ordningen inden tiltrædelsen, hvilket yderligere fremmer de udenlandske og nationale private investeringer;
- Ifølge **ordningen for struktureret finansiering:** Denne ordning blev som bekendt oprettet i 2001 for at sætte Banken i stand til at yde en supplerende støtte til overordnede projekter ved at bære risici, den ikke tidligere kunne have påtaget sig. Siden 2003 har den været specielt fokuseret på transeuropæiske net- og innovation 2010-projekter, der fremmer EU's vækstinitiativ. Ordningen tillader Banken at påtage sig risici i den lave ende af investeringernes kvalitetsskala og derudover efter behov. Ifølge denne ordning kan Banken stille finansielle produkter til rådighed, såsom overordnede lån, mezzaninlån og underordnede lån, projektderivater og egenkapitalinstrumenter, hvis kreditprofil er lavere end Bankens normale standard. Ordningen er udformet således, at den skaber stor merværdi, idet den almindeligvis benyttes til bevilling af begrænsede beløb med stor løftestangsvirkning.

Til trods for at fleksibiliteten i den eksisterende ordning for struktureret finansiering muliggør en række risikoprofiler og -strukturer, er gennemførelsen af projekter finansieret under ordningen for struktureret finansiering hidtil gået temmelig langsomt. Ud fra denne første erfaring er der imidlertid blevet udarbejdet skalerbare produktmodeller for struktureret finansiering, der kan tjene som grundlag for en forretningsmæssig aktivitet. Målet er nu at udarbejde et omfattende og varigt program for struktureret finansiering og gøre det til en mere central del af Bankens udlånsaktivitet med fortsat fokus på de overordnede mål, nemlig transeuropæiske net og innovation 2010-projekter.

Det finansielle grundlag for et varigt program for struktureret finansiering bør sammensættes af både interne og eksterne midler. Styrelsesrådet har afsat i alt 750 mio EUR af interne midler dertil, hvoraf 500 mio allerede er frigivet og til rådighed for anvendelse. Der vil mulig-

vis blive behov for at frigive de resterende 250 mio i de nærmeste år, afhængig af Bankens held med udmøntningen af programmet for struktureret finansiering. Banken samarbejder med Europa-Kommissionen om udviklingen af et instrument for risikodeling til fordel for projekter for forskning og teknologisk udvikling, der vil tilføre betydelige supplerende midler sideløbende med programmet for struktureret finansiering og derved tjene som løftestang for Bankens egne midler, der indgår i innovation 2010-initiativet.

Der vil blive overvejet andre ændringer af Bankens modus operandi. Ud over den igangværende revision af rentefastsættelsesordningerne og yderligere **ændringer af risikoprofilen** kan nævnes **ændringer af låneklassifikationen og ordningerne for risikobaseret rentefastsættelse**.

3.2 Nye finansielle instrumenter

Desuden vil mulighederne for ibrugtagning af nye finansielle instrumenter blive undersøgt med henblik på at øge merværdiskabelsen. Ydelsen af **garantier** bør betragtes som et nyt forretningsområde som supplement til den traditionelle bankmæssige långivning. Den planlagte 0%-risikovejning af Banken ifølge Basel II ventes i høj grad at ville øge denne aktivitet's potentielle merværdiskabelse. I den private sektor kan Banken overveje at yde **mezzanin-/højafkastlån** til innovation 2010-projekter og derved skabe sig en rolle som pioner i sektorer, hvor mulighederne for forretningsbankfinansiering er mere begrænsede (f.eks. med hensyn til løbetider, der er tilpasset aktivernes levetid). Endvidere kan man undersøge mulighederne for yderligere mandater i stil med de to **risikokapitalmandater**, der anvender Bankens overskud til selvfinansierede initiativer, f.eks. til fordel for europæisk forskning og udvikling.

3.3 EIB-Gruppens tilgang til mindre og mellemstore virksomheder: Øget samarbejde mellem Banken og Fonden

Som omtalt kræver et effektivt bidrag til de mindre og mellemstore virksomheder som mål øget integration og udnyttelse af mulighederne for synergi med Fonden, der siden reformen i 2000 overvejende har fokuseret på mindre og mellemstore virksomheder. Med sigte på at undgå konkurrence inden for Gruppen, overlappning og muligvis forvirrende signaler til markedet vil Banken på ny overveje Gruppens samlede produktudbud til fordel for mindre og mellemstore virksomheder og den markedstilgang, der synes bedst egnet til at gøre det til en succes. I øjeblikket markedsføres og udmøntes finansierings- og garantiordningerne af egne midler såvel som ifølge de modtagne mandater separat uden nogen systematisk overordnet koordination for hele EIB-Gruppen. Under fuld hensyntagen til Fondens treparts- og ledelsesstruktur bør der forelægges de finansielle formidlere et **sammenhængende produktudbud fra EIB-Gruppen** som et led i Gruppens kundepleje ⁽²⁾. En systematisk samarbejdsprocedure mellem Banken og Fonden med kundepleje som mål vil sikre en effektiv koordination af de fælles kunderelationer og styrke EIB-Gruppens produktudbud til fordel for mindre og mellemstore virksomheder.

Koordination af markedsførings- og kundeplejefunktionerne vil resultere i en bedre udvælgelse af det produkt, der er bedst egnet til at forbedre de mindre og mellemstore virksomheders adgang til finansiering, og tage hensyn til dels de forskellige forhold på nationalt og regionalt plan, dels den finansielle modparts særlige kendetegn, hvilket vil maksimere EIB-Gruppens merværdiskabelse til fordel for de mindre og mellemstore virksomheder. Disse nye bestemmelser for aktiviteten vil desuden **styrke den fælles produktudvikling** under udnyttelse af Bankens omfattende net af forbindelser med finansielle formidlere i EU og Fondens særlige tekniske knowhow om og driftsmæssige erfaring med garantier for porteføljer af lån til mindre og mellemstore virksomheder. Endelig vil de styrke Bankens og Fondens fælles mellemkomst til fordel for finansiering af mindre og mellemstore virksomheder og mikrolån takket være kombinationen af ordningerne for ydelse af lån og garantier samt – for så vidt angår de mindre og mellemstore virksomheder – securitiseringsforretninger.

⁽²⁾ Kundepleje er vel indarbejdet i Banken og sigter mod at sikre en systematisk tilgang til stadig mere komplekse relationer med vigtige kunder med henblik på virkeliggørelsen af forretningsplanens politiske mål ud over de geografiske mål. Kundepleje stimulerer en kultur for grænseoverskridende samarbejde, tilskynder til deling af færdigheder og udvikling af nye produkter samt gør informationsstrømmen transparent.

3.4 EIB-Gruppen som rådgiver

Udviklingen af rådgivningstjenester sætter EIB-Gruppen i stand til at udnytte sin anerkendte knowhow til fordel for virkeliggørelsen af EU's politikker som supplement til sin direkte finansieringsaktivitet.

Medlemsstater og lokale myndigheder har talrige gange anmodet Banken om enten at fungere som rådgiver med formel eller uformel status i forbindelse med udviklingen af nye finansieringsstrukturer (f.eks. i forbindelse med offentlig-private partnerskaber), især inden for **transportinfrastrukturer**, eller at bistå ved udviklingen af overordnede transeuropæiske net.

Gennem udstationering af personale, teknisk bistand fra Banken eller styret af denne på vegne af andre (f.eks. Italian Trust Fund for the Balkans), oplysninger om udbuddet af EU-finansiering og EIB-ansattes rådgivning til initiativtagere og låntagere på deres projekters forskellige stadier – især bedømmelse, udbud og tilsyn – har Banken formået at spille en fremtrædende rolle med hensyn til at sikre udviklingen af projekter til et stadium, hvor de kan finansieres med held.

Desuden fremmer Banken virkeliggørelsen af EU's overordnede mål på **miljøområdet** ifølge Kyotoprotokollen med iværksættelsen af ordningen for teknisk bistand i forbindelse med klimændringer med bidrag fra Banken og andre. Denne ordning giver adgang til forhåndsfinansiering, der skal gøre det muligt for initiativtagere at udvikle deres aktiviteterets karbonreducerende potentiale og derved maksimere fordelene ved skabelse af karbonkreditter, der kan anerkendes og anvendes i EU's ordning for emissionshandel.

Også samarbejdet med **Europa-Kommissionen** om rådgivning er blevet styrket betydeligt i tidens løb, nemlig fra tekniske og økonomiske bedømmelser (f.eks. af projekter, der ønskes finansieret via struktur- og samhørighedsfondene eller af Euratom) til rådgivning i forbindelse med det overordnede transeuropæiske netprojekt Galileo og udarbejdelsen af nye EU-finansieringsordninger (jf. f.eks. CGIT og struktureret finansiering/forskning og teknologisk udvikling).

Siden 2003 har **Fonden** desuden udviklet en rådgivningsvirksomhed på grundlag af sin knowhow om venturekapital og porteføljegarantier til støtte for regionale og finansielle organisationers bestræbelser for at skabe gunstigere finansieringsvilkår og lettere adgang til finansiering for mindre og mellemstore virksomheder. Der er hidtil blevet stillet rådgivning til rådighed for nationale og regionale offentlige og private organisationer samt Europa-Kommissionen.

Det foreslås, at EIB-Gruppen **øger sin rådgivningsaktivitet**, hvor dens tekniske knowhow kan fremme virkeliggørelsen af EU's politikker.

4 Øget samarbejde

4.1 Samarbejde med Europa-Kommissionen

I fuld overensstemmelse med Bankens karakter af politisk inspireret offentlig bank, der fremmer virkeliggørelsen af EU's politiske mål, og i tråd med styrelsesrådets og Det Europæiske Råds retningslinjer har Banken styrket sit samarbejde med Europa-Kommissionen for at maksimere virkningerne af EU's samlede finansieringsaktivitet.

Banken har en lang tradition for samarbejde og fælles produktudvikling med Europa-Kommissionen. Til de vigtigste igangværende initiativer hører ordningerne for finansiering af mindre og mellemstore virksomheder, kommuner og infrastrukturer og et samarbejde mellem Banken, Europa-Kommissionen og banksektoren, der gør det muligt at stille EU-tilskud til rådighed via specielle globallån fra Banken i flertallet af de nye medlemslande og tiltrædelseslandene.

Inden for rammerne af den europæiske indsats for vækst kunne de nye initiativer vedrøre et engagement i projektspørgsmål opstrøms (f.eks. overordnede transeuropæiske netprojekter eller initiativer til fordel for forskning inden for rammerne af kvikstartpakken) og **udarbejdelse af særlige finansieringsordninger** på grundlag af budgetmidler inden for rammerne af de nye finansielle perspektiver (der dækker påviste finansielle behov i forbindelse med såvel transeuropæiske net som forskning). Oprettelsen af de nye ordninger, som Europa-Kommissionen nu overvejer, og Bankens mulige rolle som forvalter vil have en løftestangsvirkning på EU's finansielle indsats takket være udnyttelsen af Bankens tekniske og markedsmæssige erfaring:

Udvidelse af programmet for struktureret finansiering: Mandater fra Europa-Kommissionen vil sandsynligvis være en yderligere væsentlig kilde til supplerende midler for Bankens program for struktureret finansiering. Der føres i øjeblikket drøftelser om oprettelsen af en yderligere kilde til struktureret finansiering af **innovation 2010-initiativet/forskning og teknologisk udvikling** (på indtil 1 mia EUR fra begyndelsen af de nye finansielle perspektiver for perioden 2007 til 2013).

Tilsvarende arbejder Banken sammen med Europa-Kommissionen på forslag om udvidelse af det eksisterende partnerskab med en nærmere inddragelse af Banken i udformningen og udmøntningen af den fremtidige politik for samhørighed:

Garantiordning for transeuropæiske transportprojekter: Europa-Kommissionen har for nylig foreslået oprettelsen af en garantiordning for transeuropæiske transportprojekter, der skal fremme omfattende transportprojekter umiddelbart efter anlægsfasen. Europa-Kommissionen har foreslået, at Banken forvalter ordningen.

Fælles bistand til fremme af projekter for europæiske regioner, JASPERS: Europa-Kommissionen og Banken overvejer en betydelig udvidelse af de gældende rammer for samarbejdet med strukturfondene med en speciel prioritering for de nye medlemslande og tiltrædelseslandene for programmeringsperioden 2007-2013. Sigtet er at støtte disse landes gennemførelse af struktur- og samhørighedsfondene gennem ydelse af teknisk bistand fra Banken i de fire faser programmering, projektudarbejdelse, gennemførelse og tilsyn for at sikre projekternes kvalitet og gennemførelse og for at strække de disponible midler gennem samfinansiering. Desuden ventes JASPERS at omfatte et initiativ for adgang til finansiering, hvori indgår en ordning for mikrofinansiering i samarbejde med Fonden og en speciel støtte til finansieringsteknik i udviklingsområder (især til investeringsfonde og garantiordninger).

4.2 Synergi med andre internationale finansieringsinstitutioner

I tråd med målet om maksimering af sin aktivitets merværdiskabelse har Banken igennem årene udviklet et omfattende institutionelt og driftsmæssigt samarbejde med de øvrige internationale finansieringsinstitutioner, hvis majoritetsejere er EU og/eller medlemsstater, såsom Den Europæiske Bank for Genopbygning og Udvikling, Den Nordiske Investeringsbank og Europarådets Udviklingsbank.

Dette samarbejde er formaliseret på institutionsplan, f.eks. gennem Bankens kapitalandel i Den Europæiske Bank for Genopbygning og Udvikling eller undertegnelsen af en hensigts-erklæring. De regelmæssige kontakter på højeste ledelsesplan er i mange år med held blevet omsat til en konkret koordination på det driftsmæssige plan i de tidligere tiltrædelseslande i Central- og Østeuropa (og nu specielt på Vestbalkan og i Rusland). Samarbejdet omfatter typisk fælles projektbedømmelser og samfinansieringer af projekter, der bygger på hver institutions knowhow, finansielle midler og politiske mål.

5 Finansiell kapacitet til at skabe øget merværdi

Den fulde virkeliggørelse af merværditilgangen for EU- og tiltrædelseslandene som omtalt ovenfor vil med tiden føre til mindre, mere komplekse og mere risikoprægede forretninger.

Som det fremgår af den redegørelse for risikostyring, der forelægges separat, er Banken højt kapitaliseret i forhold til minimumskapitalkravene ifølge Basel II. **Bankens solide fi-**

nansielle stilling vil derfor muliggøre en gradvis omlægning af risikomønstret uden fare for dens AAA-vurdering. Denne finansielle stilling understøttes af Bankens kapitalgrundlag (der styrkes yderligere af ejernes støtte i form af den ikke-indkaldte kapital) og de oparbejdede nettooverskud, der **kan anvendes til opbygning af yderligere hensættelser eller formålsbestemte reserver**, såsom de eksisterende til venturekapital eller struktureret finansiering, eller til **andre specielle initiativer**, der er i tråd med Bankens formål og overordnede mål. Desuden kan Banken støtte sig til sin gode risikovurderings- og ledelsesstruktur såvel som til sin udlånsporteføljes kvalitet. I de senere år har Banken forbedret sin udlånsporteføljes kvalitet yderligere, således at de bedste kreditrisici (fra A til C ifølge den interne låneklassifikation) nu udgør indtil 96% af porteføljen sammenlignet med det eksisterende tilstræbte minimum på ikke under 90%, hvilket levner en betydelig margin til forretninger med en højere risikoprofil.

II. Partnerlandene

1 Bankens status som udviklingsbank: Risici og udfordringer

Bankens rolle er blevet gennemgået på den bredere baggrund, som EU's samlede udviklingspolitikens effektivitet udgør, og i lyset af den løbende debat om virkeliggørelsen af udviklingsmålene for årtusindet. For Banken ligger den nye udfordring helt klart uden for EU, hvor den nu skal stå sin prøve som udviklingsinstitution.

For Banken er långivning i partnerlandene ikke noget nyt, idet den har været aktiv i Middelhavs- og AVS-landene i fire årtier. Der er tale om et beskedent udlånsomfang i forhold til Bankens forretninger i EU, der dog er ganske betydeligt sammenlignet med modtagernes økonomiske størrelse og flertallet af de øvrige internationale finansieringsinstitutioners forretninger. Banken har således skabt sig et ry som en pålidelig, pragmatisk og effektiv långivningsinstitution i mange dele af verden.

Samtidig har de nye og styrkede mandater, som Banken for nylig har fået overdraget – specielt FEMIP og Cotonouinvesteringsfaciliteten – øget både Bankens synlighed som udviklingsfinansierende institution og forventningerne til dens bidrag til virkeliggørelsen af udviklingsbistandens mål. Derfor er Banken genstand for øget opmærksomhed fra såvel ejernes som andre interesseredes side, der ønsker at konstatere, hvor effektivt den virkeliggør sådanne mål ⁽¹⁾. Dette afspejler en generel tendens, der er en følge af kritik af bistandens hidtidige effektivitet og strammere budgetrammer, skønt virkeliggørelsen af udviklingsmålene for årtusindet kræver øgede og mere effektive midler.

Hvor godt placeret er Banken til at tage denne udfordring op? Udviklingsbankvirksomhed adskiller sig pr. definition klart fra Bankens centrale aktivitet i EU. I de fleste lav- og mellemindkomstlande, som Banken arbejder i uden for EU, er mange af de "systemer" og "institutionelle ordninger", der forventes at fungere gnidningsløst i den udviklede verden, underudviklede eller fraværende. Derfor består den merværdi, som Banken og andre tilsvarende udviklingsinstitutioner tilfører de fremmede projekter, ikke blot i finansieringsomkostningerne, men ofte tillige i selve adgangen til den passende blanding af finansielle instrumenter. Mange projekter i den offentlige sektor, specielt i lavindkomstlandene, omfatter eksternaliteter, der berettiger til tilskud og derfor kræver mulighed for bevilling af gaveydelse. Desuden er institutionel støtte (f.eks. i form af formel teknisk bistand eller uformelle kontakter med projektgruppen) og politiske reformer (f.eks. omlægning af bestemmelser, tarifforhøjelser osv.) typisk lige så vigtige. Der findes ingen egentlig udviklingsfinansiering uden en eller anden kilde til gaveydelse, selv om lån er en betydelig multiplikator af budgetmidler.

Banken er sig sine forpligtelser som en af finansieringskilderne for EU's udviklingspolitik bevidst og har oparbejdet et betydeligt kendskab til udviklingsfinansiering, men dens praksis påvirkes af dens kapitalstruktur og kulturen i forbindelse med dens centrale aktivitet i EU og tiltrædelseslandene. Der er derfor en uundgåelig tendens til overvejende at opgøre – og præsentere – de opnåede resultater i form af et udlånsomfang snarere end projekternes effektivitet med hensyn til virkeliggørelsen af udviklingsmålene. Desuden sætter vedtægterne og kapitalstrukturen grænser for Bankens evne til at påtage sig risiko. Medens Banken allerede til en vis grad bliver inddraget i de forskellige aspekter af udviklingsfinansiering, der er omtalt her, forbliver denne inddragelse begrænset, og Banken kan ikke arbejde som en fuldt udbygget udviklingsbank.

Derfor kritiseres Banken for mangel på risikovillighed, aktivitetens forholdsvis koncentrerede fokusering på projekter, mangel på hensyntagen til institutionelle og politiske aspekter osv. Den opfattes undertiden som ikke tilstrækkeligt i tråd med målene for EU's udviklingspolitik.

Mere generelt er der risiko for at gå glip af en lejlighed til på sammenhængende vis at integrere en betydelig del af EU's bistand. Medens Rådet, Europa-Kommissionen og de bilaterale organer fører klart med hensyn til generelle politiske spørgsmål og gavebistand, er der

⁽¹⁾ Europa-Parlamentets Udviklingsudvalg arbejder på en redegørelse om EIB-forretningernes udviklingsfremmende virkninger.

rige muligheder for at yde udviklingshjælp i form af lån, specielt i mellemindkomstlandene – men også i lavindkomstlandene – til fordel for den private sektor eller autonome indtægtskabende offentlige enheder. Som den største europæiske långiver i Nordafrika, Mellemøsten og Afrika syd for Sahara har Banken sammen med Europa-Kommissionens Samarbejds kontor EuropeAid, medlemsstaternes organer og andre internationale finansieringsinstitutioner en vigtig rolle at spille med hensyn til at styrke, udvide og forbedre integrationen af de finansielle instrumenter, der fremmer EU's udviklingspolitik.

2 Vejen frem

Et bedre bidrag til virkeliggørelsen af EU's udviklingsmål og -politikker har konsekvenser for Banken. Denne nye tilgang kan nødvendiggøre ændringer i Bankens mandatets niveauer, art og indhold, dens modus operandi samt dens relevante afdelingers struktur og organisation.

2.1 Mandaternes art og indhold

Banken har hidtil været hæmmet ikke blot af sin centrale kultur, men også af ideen med mandater. I stedet for at kunne udvikle sin egen tilgang og strategi på grundlag af et bredt formuleret formål (f.eks. at yde lån og andre former for støtte, der bidrager til en varig økonomisk udvikling) har Banken i tidens løb fået overdraget ansvaret for at udmønte et stigende antal forskellige mandater, der hver har sine specielle træk, som afspejler særlige situationer og politiske kompromiser snarere end en rationel plan.

Udviklingen af en mere konsistent tilgang ville styrke Bankens effektivitet som udviklingsinstitution. For nu bør der overvejes målrettede tilpasninger af de enkelte mandater med henblik på virkeliggørelsen af målene for EU's politik for udvikling og forbindelser udadtil.

- *Vestbalkan*

Bankens aktivitet vil fortsat øges og fokusere på grundlagsinfrastrukturer (energi and transport), hvor der stadig er et stort behov for fortsatte investeringer ⁽²⁾. I takt med at disse lande tilnærmer sig EU, vil omfanget af Bankens aktivitet sandsynligvis vokse ⁽³⁾ i partnerskab med Europa-Kommissionen samt andre EU-donorer og internationale finansieringsinstitutioner.

- *Nabolande*

Denne kategori omfatter alle lande, der vil blive omfattet af Europa-Kommissionens nye naboskabspolitik. Bankens udlånsmandat for **Middelhavspartnerlandene** har udviklet sig væsentligt ifølge Rådets afgørelser af 2002 (oprettelse af euro-middelhavsordningen for investering og partnerskab, FEMIP) og 2003 (den udvidede FEMIP). Som den største europæiske långiver i området er Banken sammen med Europa-Kommissionens Samarbejds kontor EuropeAid, medlemsstaternes organer og andre internationale finansieringsinstitutioner begyndt at spille en vigtig rolle med hensyn til at styrke, udvide og forbedre integrationen af de finansieringsinstrumenter, der fremmer virkeliggørelsen af EU's udviklingspolitik. Fremme af den private sektors udvikling (herunder de infrastrukturer, som den private sektor behøver) er blevet FEMIP's hovedsigte. Ud over den tidligere tilgængelige risikokapital er der blevet oprettet nye instrumenter ⁽⁴⁾ for at øge Bankens evne til at virkeliggøre sine mål. Fremme af den private sektors udvikling vil forblive FEMIP's centrale opgave, hvorved der fortsat vil blive lagt særlig vægt på regionale projekter. Mandatet bygger klart på den antagelse, at landene er villige til at gennemføre reformer for at forbedre deres erhvervs klima og øge produktiviteten. Der er blevet oprettet forummer, som skal lette den politiske dialog og reformere ejerforholdene ⁽⁵⁾.

⁽²⁾ Den nyligt oprettede trustfond, der er etableret med støtte fra den italienske regering, vil kunne yde et nyttigt bidrag til fremme af teknisk bistand og undersøgelser.

⁽³⁾ Til fordel for kommuner, miljøbeskyttelse, sundhed og humankapital samt den private sektor.

⁽⁴⁾ En særlig ordning for fremme af teknisk bistand på projektniveau, FEMIP-trustfonden for opstrøms teknisk bistand og egenkapitalinvesteringer samt den særlige FEMIP-ordning for forretninger med højere risikoprofil.

⁽⁵⁾ Halvårlige ekspertmøder og årlige ministermøder med deltagere fra såvel EU- som partnerlandene.

Udmøntningen af det nye mandat for **Rusland, Belarus, Moldova og Ukraine** vil fortsætte efter planen, men det er endnu for tidligt at skønne om de fremtidige tendenser med hensyn til beløb, finansierbare sektorer og geografisk dækning. De afhænger af den politiske udvikling samt af erfaringerne med udmøntningen af mandatet i de kommende år. Samtidig ventes behandlingen inden for rammerne af en samlet naboskabspolitik at udløse en udvikling svarende til FEMIP's, men under hensyntagen til EBGU's rolle i området. Endelig har Rådet integreret Kaukasuslandene i naboskabspolitikken.

- Andre lande

De nye elementer i **Cotonouinvesteringsfaciliteten** er allerede blevet godkendt inden for rammerne af AVS-EU-forhandlingerne. Medens der arbejdes på at skabe enighed om de fremtidige finansielle perspektiver er beløbet for anden kapitaltilførsel imidlertid endnu ikke blevet formelt vedtaget. Der er blevet indført to vigtige ændringer vedrørende rentegodtgørelser, der nu også kan ydes i situationer efter katastrofer og ikke længere er begrænset til 3% for offentlige projekter, når IVF-betingelserne kræver en højere tilskudsandel. Der er mulighed for tilskudsfinansiering af teknisk bistand, selv til projekter, hvortil der ikke kan opnås rentegodtgørelser.

Sydafrika har sit eget mandat. Landet er det sydlige Afrikas dynamo, og på grund af betydningen af den sydafrikanske demokratiske og institutionelle model virker Bankens stedlige aktivitet som en forevisning af mulighederne. Det er muligvis tilrådeligt at oprette en speciel risikokapitalordning for at kunne tilbyde en bredere vifte af produkter – f.eks. egenkapital, mezzaninfinansiering og garantier – og fremme mindre og mere risikoprægede projekter. Denne ordning kunne fungere som en revolverende fond i lighed med Cotonouinvesteringsfaciliteten.

Det løbende mandat for **Asien og Latinamerika** har et særligt mål om fælles interesse. På grund af en snæver definition af finansierbarheden til fremme af dette mål finansierer Banken overvejende projekter, der gennemføres af store europæiske virksomheder. Der kan imidlertid vælges et mere udviklingsorienteret indhold i lavindkomstlande i området. Desuden kan finansierbarheden udvides til miljøprojekter, specielt for reduktion af drivhusgasemissionen, eller til projekter, der fremmer den regionale integration eller andre af EU's overordnede mål.

Generelle spørgsmål

I Bankens eksterne mandater repræsenterer adgangen til EU's eller medlemsstaternes budgetter – hvad enten det drejer sig om en gratis garanti eller en anden form for finansiering på gunstige vilkår eller teknisk bistand – det tilskudselement, der muliggør en effektiv finansiering i form af en passende blanding af udviklingsfinansieringsinstrumenter, særlig i de fattigere lande. Jo mere Banken anmodes om at bevæge sig i retning af udviklingsbankvirksomhed i disse lande, desto mere adgang til sådanne tilskudsmidler – det være sig fra EUF, Samarbejdskontoret EuropeAid eller andre kilder – vil der være behov for.

- Risikovillighed og anvendelse af garantier fra medlemsstaterne eller EU

Bankens vedtægter og finansielle struktur er udformet med sigte på at opfylde kravene til forretninger i EU, og medmindre dens nuværende kapitaltildeling og risikostyringskriterier kan tilpasses, kan Banken ikke opretholde sit nuværende udlånsomfang i partnerlandene uden støtte i en garanti. Indtil en vis grænse kan der afsættes reserver, der kan sætte Banken i stand til at påtage sig risici ud over, hvad der i øjeblikket er hjemmel til. De eksisterende eksempler derpå, såsom ordningen for struktureret finansiering i EU og den særlige FEMIP-ordning for FEMIP-landene, kunne således udvides inden for rammerne af de reserver, som Bankens ejere er villige til at afsætte til sådanne formål. Imidlertid vil en hypotetisk øremærkning af Bankens egne midler som hensættelse til dækning af den eksterne långivnings nuværende omfang stride imod andre mål for Bankens politik. En typisk udviklingsbankstruktur er således baseret på et gearingsforhold på 1:1 (mod 2,5:1 i Banken), en indbetalt kapital på mellem 25% og 50% (mod 5% i Banken) og en periodisk kapitaltilførsel (mod selvfinansiering i Banken).

Skønt Banken har bevist sin evne til at gennemføre knap en fjerdedel af sine mandatsforretninger på grundlag af risikodelingsordningen, er det klart, at denne ordning med meget få undtagelser – såsom de forretninger, der gennemføres via FEMIP – kun kan anvendes, når projektets sponsorer er europæiske virksomheder. Det medfører ifølge Bankens nuværende kreditpolitik, at risikodeling ikke kan anvendes til fremme af den lokale private sektor, der ikke har adgang til garantier, som opfylder Bankens krav. Medmindre kreditpolitikken kan lempes betydeligt, kan enhver beslutning om at reducere EU's Garantifonds dækning ⁽⁶⁾ yderligere derfor ikke blot begrænse det samlede forretningsomfang, men – hvad vigtigere er – også have en negativ virkning på Bankens støtte til lokale private virksomheder.

Fremme af den private sektor er og bliver hovedsigtet med Cotonouinvesteringsfaciliteten, men det står stadig mere klart, at de oprindelige forventninger til den private sektors udvikling var for optimistiske i forhold til investeringsklimaet i flertallet af AVS-landene. Ifølge Cotonouaftalen skal Investeringsfaciliteten "sigte mod at være finansielt rentabel" og "dens aktioner foregå på markedsvilkår". Dette er hidtil blevet fortolket yderst forsigtigt, hvilket afspejler en betydelig risikoaversion i de kreditpolitiske retningslinjer for Investeringsfaciliteten. Derfor har Investeringsfacilitetens forretningers omfang og udviklingsfremmende virkninger været under forventningerne. Som fastlagt på vedtagelsestidspunktet forbereder Banken en gennemgang af Investeringsfacilitetens kreditpolitiske retningslinjer til forelæggelse for Investeringsfacilitetsudvalget og Bankens bestyrelse i sommeren 2005. En øget risikovillighed for Investeringsfaciliteten (parallelt med Bankens forretninger i EU) forudsætter en mere fleksibel tilgang til Cotonouaftalens mål om finansiell rentabilitet for Investeringsfaciliteten, der hidtil er blevet fortolket i betydningen bevarelse af midlernes reelle værdi, og som synes at have fået tildelt mere vægt end Investeringsfacilitetens mål om udviklingsfremme.

- Løftestangsvirkning på lån gennem tilskud samt gunstige vilkår og teknisk bistand

I de senere år er betydningen af at kombinere lån og tilskud blevet klar. Som eksempler kan nævnes EU's vandfacilitet og kombinationen af IFC-lån med IDA-tilskud. Skønt det er indlysende, at såvel tilskuddene som deres forvaltning skal motiveres individuelt, vil visse projekter fortsat kræve gunstigere vilkår, særlig, men ikke udelukkende, i lavindkomstlande. Mulige modtagere af tilskud er offentlige projekter eller offentlig-private projekter, typisk i vigtige infrastruktursektorer, på grund af eksternaliteter, som private sponsorer ikke kan internalisere uden en vis form for finansiell støtte. Gunstigere vilkår kan desuden være nødvendige for at hjælpe til at fastholde den offentlige gæld på et bæredygtigt niveau.

Tilskud kan også være en effektiv løftestang, når de anvendes til at fremme projekternes forberedelse (gennem forundersøgelser), forbedre projekternes tilrettelæggelse, gennemførelse eller drift (gennem teknisk bistand på projektplan) eller forbedre de (ofte væsentlige) institutionelle rammer (gennem kapacitetsforøgelse opstrøms og teknisk bistand). Indhøstningen af erfaringer med sådanne midler er godt i gang for så vidt angår FEMIP. Den skal fortsættes og udvides til andre udlånsmandater.

Angående den anden finansprotokol til Cotonouaftalen har Europa-Kommissionen foreslået at afsætte en yderligere kapitaltilførsel på 1,1 mia EUR til Investeringsfaciliteten og et tilskud på indtil 400 mio EUR. Banken anser denne grad af gunstige vilkår som det nødvendige minimum for at muliggøre finansiering af offentlige projekter i fattige lande inden for rammerne af HIPC og andre IVF-/donorbestemte låntagningsbegrænsninger.

2.2 Modus operandi i partnerlande

Hvis Banken skal udbygge sin rolle som udviklingsbank, når den opererer uden for EU, skal dens tilgang ændres tilsvarende. En naturlig reaktion ville være blot at styrke Bankens komparative fordel som investeringsfinansierende institution: Banken skulle så ofre mere opmærksomhed på de finansierede projekters udviklingsfremmende virkninger ⁽⁷⁾, hvilket igen

⁽⁶⁾ Eller forhøje den procentvise andel af forretningerne, der skal struktureres ifølge ordningen for risikodeling, hvilket har tilsvarende virkninger.

⁽⁷⁾ Angående Cotonouinvesteringsfaciliteten er der for nylig blevet oprettet forsøgsvisse rammer for bedømmelse af udviklingsfremme efter samråd med Europa-Kommissionen og det relevante udvalg for medlemsstater.

kræver en styrkelse opstrøms (finansieringsstrategier for lande/sektorer), af projektfasen (udvælgelse, udarbejdelse og teknisk bistand) samt nedstrøms (tilsyn og konsekvensanalyse). Endemålet skulle være at øge projekternes kvalitet og chancer for succes.

Denne tilgang repræsenterer en evolution snarere end en revolution i forhold til gældende praksis – der vil ikke blive gjort forsøg på at gå over til politiske dialoger og tilpasningslån i stil med f.eks. Bretton Woods-institutionerne. Den vil imidlertid indebære en mere strategisk holdning til projektudvælgelsen og en omlægning fra den nuværende efterspørgselsdrevne tilgang til en tilgang, der bygger på politikker for mellemkomst på lande- og sektorplan ⁽⁸⁾. Det vil indebære et nærmere samarbejde og en øget informationsudveksling med Europa-Kommissionen og andre internationale finansieringsinstitutioner med relevant knowhow, specielt Verdensbanken og andre multilaterale udviklingsbanker. Banken vil naturligvis tage hensyn til partnerlandenes reformforpligtelser over for andre internationale finansieringsinstitutioner, men samtidig bevare sin fleksibilitet til at fastsætte sine egne betingelser.

2.3 Strukturelle og organisatoriske ændringer

Da Bankens eksterne långivning er væsensforskellig fra forretninger i EU og indebærer en anden modus operandi, hvordan skal Banken så organisere sig over for denne udfordring? Spørgsmålet er allerede stillet, som det fremgår af Rådets afgørelse om i december 2006 at drøfte spørgsmålet om FEMIP's fremtid og den mulige "oprettelse af et datterselskab med EIB som hovedaktionær, som specielt skal være rettet mod vore Middelhavspartnerlande" eller et nyligt brev fra Europa-kommissæren for udvikling til formanden for Banken om den hidtidige udmøntrning af AVS-investeringsfaciliteten. En række valgmuligheder, der sandsynligvis vil blive drøftet forud for fornyelsen af mandaterne, er gennemgået nedenfor.

En af mulighederne er, at forretningerne fortsat skal gennemføres inden for Banken, men på grundlag af de eksisterende institutionelle ordninger for at øge deres effektivitet.

Et alternativ kunne være oprettelsen af et eller flere datterselskaber af Banken (for alle partnerlande eller begrænset til partnerlandene i Middelhavsområdet) ⁽⁹⁾, eventuelt med deltagelse af Europa-Kommissionen, interesserede medlemsstater og/eller bilaterale bistandsorganer og/eller relevante partnerlande. Fordelene ville være: Politisk synlighed, fokus på udvikling samt passende forvaltnings- og ledelsesstrukturer til formålet. Ulemperne ville være: Højere kapitalomkostninger, specielt hvis der oprettes mere end et datterselskab, og langvarige indkøringsperioder.

En mere vidtrækkende ændring ville være at forvalte Bankens eksterne udlånsforretninger og Samarbejdskontoret EuropeAid's relevante budgetbaserede aktiviteter i et nyt fællesforetagende. Fordelene ville være nogle af datterselskabets, om end i forstærket grad, men også koordination, sammenhæng og konsistens, der i praksis ville have stor virkning på den samlede effektivitet af EU's udviklingsfinansiering. Ulemperne ville være, at det ville være endnu mere komplekst og tidskrævende at etablere.

⁽⁸⁾ Et sådant initiativ er for nylig blevet iværksat i en række Middelhavspartnerlande inden for rammerne af den udvidede FEMIP som et led i Bankens fælles hensigtsserklæring med Europa-Kommissionen og Verdensbanken.

⁽⁹⁾ Der kunne muligvis oprettes et datterselskab – i det mindste som et første skridt – i form af et forvaltningsselskab, der ofte anvendes for investeringsfonde. Det ville være en separat juridisk person med en lille nominel kapital, der skulle forvalte Bankens eksterne udlånsaktivitet. Sammenlignet med et fuldt datterselskab ville fordelene være lavere omkostninger og kortere indkøring. Det ville ligeledes være mere synligt og have et mere uafhængigt budget og en mere uafhængig ledelse end i den nuværende situation, om end i mindre grad end et fuldt datterselskab.

III. Strategi for middeltilvejebringelse

De tre hovedelementer i Bankens strategi for middeltilvejebringelse er optimering af finansieringsomkostningerne på et bæredygtigt grundlag samt øget markedslivkviditet og transparens. Det foreslås, at denne strategi fastholdes.

Denne strategi har konsolideret Bankens position som den førende AAA-vurderede ikke-statslige benchmarklåntager yderligere og sat Banken i stand til dels at yde lån på de bedst mulige vilkår, dels at fortsætte sin støtte til virkeliggørelsen af EU's politikker. Det vil fortsat blive sikret gennem den synergi, der følger af en koordineret tilgang til benchmark- og målrettede emissioner, dvs. gennem udbydelse af store likvide benchmarkemissioner i EUR, USD og GBP, fastholdelse af Bankens imødekommenhed over for skiftende adfærdsmønstre blandt investorerne, valutaspredning, øgede bestræbelser for at fremme udviklingen af de lokale kapitalmarkeder i vækstøkonomierne, specielt i de lande, der tilstræber EU-medlemskab, og udvalgte FEMIP-lande, samt tilbud om skræddersyede finansielle produkter, der er afpasset efter særlige investorerbehov i alle tilgængelige valutaer og strukturer. Disse strategier skal virkeliggøres på baggrund af de forhold, der hersker på de internationale kapitalmarkeder.

Med en årlig middeltilvejebringelse på ca. 50 mia EUR, der vil forblive forholdsvis stabil i de kommende år, er Banken en af verdens største internationale emittenter af fastforrentede papirer (bortset fra stater og andre emittenter med omfattende programmer, der er fokuseret på det nationale marked).

De tre hovedvalutaer, EUR, USD og GBP, anvendes gennemsnitlig ved ca. 85-90% af den årlige middeltilvejebringelse, hvilket sandsynligvis vil blive fastholdt. Markederne for papirer med fast afkast i hver af disse valutaer har meget klare kendetegn, og Bankens låntagningsforretninger er struktureret til at maksimere den dermed forbundne valuta-/markedsknowhow, hvilket tilpasser strategien til dynamikken på hvert marked.

Blandt hovedvalutaerne kan valutasammensætningen af Bankens program for middeltilvejebringelse tilpasses begivenhederne og forholdene på markederne. I de senere år har EUR og USD hver været anvendt ved ca. 35% af den årlige middeltilvejebringelse, medens GBP bidrager med ca. 20%. I en overskuelig fremtid ventes benchmarkmarkedet i EUR at ville tilbyde langt mere fleksibilitet med hensyn til omfang, hvorved der dog skal tages specielt hensyn til priserne.

Emissioner af benchmarkobligationers tiltrækningsevne og koncentrerede bestræbelser for at maksimere leveringen af alternative finansieringsformer i form af strukturerede produkter har givet positive resultater i form af attraktive finansieringsomkostninger, produktspredning og mulighed for at imødekomme investorernes behov med skræddersyede instrumenter. I de seneste fem år har de strukturerede produkter udviklet sig fra en ubetydelig start til nu at repræsentere ca. 20% af den årlige middeltilvejebringelse. Fremover ventes denne andel stort set fastholdt, hvilket sikrer den tilstræbte balance mellem udnyttelse af attraktive finansieringsmuligheder og en forsigtig risikostyring såvel som drifts- og omdømmerelaterede hensyn.

Banken agter fortsat at støtte den voksende långivning i lokal valuta gennem tilvejebringelse af midler i de nye medlemslande. Den har således fremmet kapitalmarkedernes udvikling i disse områder og samtidig opbygget nogle af de største låntagningsprogrammer i lokal valuta, bortset fra de lokale stater, hvilket medvirker til at gøre Banken til den største eksterne långiver i disse lande.

IV. Kapitalforhøjelse

1 Hvornår vil Banken have behov for en kapitalforhøjelse?

Banken har behov for en kapitalforhøjelse, når det samlede udestående på lån nærmer sig 250% af den tegnede kapital. Når dette udestående denne grænse, vil Bankens gnidningsløse udvikling blive afbrudt. Følgende tabel viser udviklingen i de vigtigste variabler af betydning for dette forhold.

Fremskrivning af udlånsomfang, udlånsloft og kapacitet ultimo året (i mia EUR)								
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Årligt udlånsomfang								
Ifølge kapitalforhøjelsen	41,8	44,5	47,4	50,4	53,6	57,1	60,8	65,4
Resultater og fremskrivninger af forretningsplanen	42,3	43,9	44,9	46,0	47,4	48,8	50,3	51,8
<i>Forskel</i>	0,5	-0,7	-2,5	-4,3	-6,2	-8,3	-10,5	-13,6
Udestående på lån								
Ifølge kapitalforhøjelsen	272	295	322	348	377	407	435	468
Resultater og fremskrivninger af forretningsplanen	248	266	296	323	349	375	397	420
<i>Forskel</i>	-24	-29	-26	-26	-28	-32	-38	-48
Udlånsloft								
Ifølge kapitalforhøjelsen	375	390	390	390	390	390	390	390
Udvidelsestraktater	375	409	409	409	412	412	412	412
<i>Forskel</i>	0,0	19,3	19,3	19,3	22,1	22,1	22,1	22,1
Kapacitet								
Ifølge kapitalforhøjelsen	103	95	68	42	13	-17	-45	-78
Nuværende situation	127	143	113	87	63	37	15	-8

Tabellens første del viser udviklingen i de årlige udlån og det samlede udestående på lån. Indtil 2004 fulgte den faktiske långivning nøje udviklingen ifølge scenariet for kapitalforhøjelsen i 2003. I de seneste fire år har den samlede faktiske långivning ligget mindre end 200 mio EUR under referenceværdierne i scenariet for kapitalforhøjelsen. Forretningsplanen 2005-2007, som bestyrelsen godkendte i december 2004, bryder den nøje overensstemmelse med de foregående fire år, idet de samlede indgåede låneaftaler i denne periode ventes at ligge 13 mia EUR under scenariet for kapitalforhøjelsen.

Tabellens anden del sammenligner det samlede udestående på lån som ventet på tidspunktet for kapitalforhøjelsen i 2003 med de faktiske tal indtil 2004 og derefter med de forventede beløb, baseret på udlånsomfanget ifølge forretningsplanen. Skønt de årlige aktivitetsstrømme generelt har svaret til forventningerne på tidspunktet for kapitalforhøjelsen, ligger udeståendet på lån ultimo 2004 i alt 29 mia EUR under forventningerne på det tidspunkt, hvor kapitalforhøjelsen i 2003 blev fastlagt. Hovedårsagen til denne forskel er styrkelsen af EUR over for de fleste andre valutaer, især USD og GBP, siden sidst i 2000. Ultimo 2004 beløb de samlede *udbetalinger* på lån sig til 224 mia EUR (efter kurserne ultimo 2004). På grundlag af kurserne ultimo 2000, der anvendtes ved udarbejdelsen af scenariet for kapitalforhøjelsen, ville samme udestående have udgjort 245 mia, dvs. 21 mia EUR mere end nu. I takt med at udeståendet på udbetalte lån tilbagebetales, vil den kile, der skyldes valutakursforskellene mellem scenariet for kapitalforhøjelsen og det faktiske udestående naturligvis blive indsnævret fremover. Da forretningsplanen 2005-2007 imidlertid forventer, at de årlige udlånsstrømme bliver lavere end forventet i 2002, forbliver kilen mellem det forventede udestående på lån og det, der lå til grund for simuleringen af kapitalforhøjelsen, intakt. **Ultimo 2007 (på grundlag af kurserne ultimo 2004) ventes udeståendet på lån at nå 349 mia EUR eller 28 mia under forventningerne på tidspunktet for kapitalforhøjelsen.** Under anvendelse af konstante kurser stiger det samlede udestående på lån med lidt under 28 mia

EUR årlig. Derfor ventes styrkelsen af EUR siden udgangen af 2000 og det lavere forventede udlånsomfang i forretningsplanen 2005-2007 at ville forlænge kapitalforhøjelsens levetid med ca. et år.

De gældende vedtægter begrænser det samlede udestående på lån til 250% af den tegnede kapital. Tidspunktet for den næste kapitalforhøjelse afhænger desuden af udviklingen i den tegnede kapital. Tabellens tredje del sammenligner det gældende udlånsloft (250% af den tegnede kapital) med det, der lå til grund for kapitalforhøjelsen. Dengang forventede man, at den første udvidelse ville øge den tegnede kapital med 4% (dvs. 6 mia EUR) til 156 mia EUR, og at den følgende udvidelse ikke ville finde sted før udgangen af 2007. Imidlertid afveg kapitalforhøjelsen i maj 2004 væsentligt fra det basisscenario, der indgik i simuleringen af kapitalforhøjelsen. For det første udgør bidraget til den tegnede kapital fra de nye medlemslande, der tiltrådte EU den 1. maj 2004, i alt 7,5 mia EUR, dvs. 1,5 mia mere end oprindeligt ventet. For det andet blev Spaniens andel af den tegnede kapital øget med 6,2 mia EUR. Siden den 1. maj 2004 er Bankens tegnede kapital således vokset til 163,7 mia EUR eller 7,7 mia mere end ventet på tidspunktet for kapitalforhøjelsen. Denne supplerende kapital kan ganges med 2,5 og øger derfor udlånsloftet med 19 mia EUR i forhold til basis-scenariet. For det tredje er virkningerne af Bulgariens og Rumæniens tiltrædelse på Bankens kapital nu kendt ⁽¹⁾. Disse lande vil bidrage til den tegnede kapital med 1,142 mio, når de tiltræder EU i 2007 eller 2008. **Ultimo 2007 vil Bankens udlånsloft derfor udgøre 412 mia EUR, dvs. 22 mia mere end forventet i det oprindelige scenario.**

Som det fremgår af den nederste del af tabellen, blev det i scenariet for kapitalforhøjelsen i 2003 antaget, at kapaciteten ville være udtømt i løbet af 2008. Nederste linje i tabellen viser, at kapaciteten på grundlag af de aktuelle udlånstendenser ⁽²⁾ og den (kendte) udvikling i udlånsloftet vil være udtømt i løbet af 2010. Derfor vil **styrelsesrådet skulle fastlægge vilkårene for den næste kapitalforhøjelse i juni 2009**, dvs. to år senere end oprindeligt ventet. Det bør på dette stadium understreges, at antagelsen om en udlånsvækst på 3% i 2008 og derefter ikke spiller nogen større rolle for så vidt angår tidspunktet for den næste kapitalforhøjelse. Den årlige vækst i långivningen fra 2008 og fremover vil skulle overstige 13,6%, for at gearingsloftet bliver bindende i løbet af 2009 og derfor skaber behov for, at der opnås enighed om en kapitalforhøjelse i 2008.

Ovenstående simuleringer er udført på grundlag af kurserne ultimo 2004. Skulle EUR blive styrket (svækket) over for de øvrige hovedvalutaer, vil kapitalforhøjelsens forventede levetid blive forlænget (forkortet) i forhold til ovenstående simulering. Banken har naturligvis ingen kontrol over den fremtidige valutakursudvikling, men **tidspunktet for den næste kapitalforhøjelse kan blive påvirket af valutakursudviklingen**. For eksempel bør det understreges, at hvis EUR på ny svækkes til det laveste niveau, der konstateredes omkring århundredskiftet (dvs. 0,85 USD og 0,6 GBP per EUR), vil kapaciteten være udtømt i løbet af 2008, således at der skal opnås enighed om en kapitalforhøjelse senest i juni 2007.

Ratifikationen af EU-forfatningen vil medføre ændringer i vedtægternes gearingsbestemmelse. De vigtigste ændringer vedrører hovedsagelig medregning af reserverne i gearingsforholdets nævner og den forskriftsmæssige behandling af kapitalandele i forbindelse med gearingsloftet. Med hensyn til, hvornår Banken vil få behov for den næste kapitalforhøjelse, vil de ændrede vedtægtsbestemmelser udskyde tidspunktet for, hvornår der skal opnås enighed om den næste kapitalforhøjelse, yderligere.

2 Vil Banken kunne finansiere den næste kapitalforhøjelse?

Skønt det er klart, at der hersker nogen usikkerhed om, hvornår der nøjagtigt bliver behov for den næste kapitalforhøjelse, kan man gå ud fra, at Banken skal anmode om styrelsesrådets godkendelse af en kapitalforhøjelse på årsmødet i juni 2009. Såvel størrelsen af denne kapitalforhøjelse som finansieringsvilkårene vil ligeledes skulle fastlægges.

⁽¹⁾ I betragtning af usikkerheden vedrørende tidspunktet for Bulgariens og Rumæniens tiltrædelse, blev der ikke taget hensyn til denne tiltrædelse i forbindelse med scenariet for kapitalforhøjelsen i 2003.

⁽²⁾ Ud fra den antagelse, at den samlede långivning stiger med 3% årlig fra 2008 og fremover.

Det første spørgsmål vedrører den nødvendige størrelse af kapitalforhøjelsen i 2010. Der er ingen faste regler for dette. De to seneste kapitalforhøjelser blev fastlagt ud fra en tidshorisont på mindst fem år. Hvis kapitalforhøjelsen i 2010 skal være i fem år, vil gearingsloftet ikke være nået før i begyndelsen af 2015. Den eneste variable, der påvirker kapitalforhøjelsens nødvendige størrelse, er vækstraten i den nye långivning. Tabellen nedenfor viser fem forskellige årlige vækstrater (0%, 3%, 5%, 6,6% and 9,6%). For sammenligningens skyld var kapitalforhøjelsen i 2003 baseret på en årlig vækstrate på 6,6%, medens den nuværende vækst i långivningen i tidsrummet 2001 til udløbet af den gældende forretningsplan i 2007 udgør 4,35%.

Størrelse af kapitalforhøjelsen i 2010

Årlig udlåns-vækst fra 2008	Udestående lån ultimo 2014	Kapitalbehov primo 2010	Nødvendig kapitalforhøjelse i 2010
0%	463	189	15%
3%	502	205	24%
5%	532	217	31%
6,6%	556	227	37%
9,6%	608	247	50%

Hvis den årlige långivning fra 2008 og fremover fastfryses på 2007-niveau (47,38 mia EUR), vil den nødvendige kapitalforhøjelse i 2010 kun være på 15%. Årlige vækstrater på 3%, 5%, 6,6% og 9,6% vil kræve en kapitalforhøjelse i 2010 på ca. 25%, 33%, 40% og 50%.

Da Banken fastholder princippet om selvfinansiering (dvs. at den finansierer kapitalforhøjelser fuldt ud af egne midler uden kapitaltilførsel fra ejerne ⁽³⁾), afhænger mulighederne for en kapitalforhøjelse af de disponible midler. Når styrelsesrådet mødes i juni for at vedtage kapitalforhøjelsen, vil Banken have oparbejdet supplerende reserver på ca. 7,5 mia EUR. Er det tilstrækkeligt til at finansiere den næste kapitalforhøjelse?

Finansiering af kapitalforhøjelsen i 2010 (beløb i mia EUR)

Årlig udlånsvækst fra 2008	Nødvendig kapitalforhøjelse i 2010	Forhøjelse af den tegnede kapital	Resulterende tegnet kapital	Samlet finansieringsbehov	Indbetalt kapital	Vedtægtsmæssig reserve	Underskud på den vedtægtsmæssige reserve	Supplerende reserve	Vedtægtsmæssig reserve fuldt finansieret i år
0%	15%	24	189	3,65	1,22	2,43	0,00	3,83	
3%	24%	40	205	6,03	2,01	4,02	0,00	1,45	
5%	31%	52	217	7,78	2,59	5,19	-0,31	0,00	2009
6,6%	37%	62	227	9,26	3,09	6,17	-1,78	0,00	2010
9,6%	50%	82	247	12,36	4,12	8,24	-4,89	0,00	2012

Foranstående tabel belyser spørgsmålet. For kapitalforhøjelser på indtil 30% vil de disponible midler (7,5 mia EUR) være tilstrækkelige til at finansiere kapitalforhøjelsen fuldt ud, når den vedtages. Større kapitalforhøjelser vil Banken kunne finansiere af reserver, den indbetalte del og en del af forhøjelsen af den vedtægtsmæssige reserve. I de følgende år vil de årlige overskud bringe den vedtægtsmæssige reserve op på de tilsigtede 10% af den tegnede kapital. Den ufuldstændige finansiering af kapitalforhøjelsen volder ingen problemer i sig selv. Således blev kapitalforhøjelsen i 2003 ikke finansieret fuldt ud. Så længe den ved-

⁽³⁾ Dette gælder ikke for kapitalforhøjelser i forbindelse med udvidelser, hvorved nye medlemsstater skal indbetale deres andel af egenkapitalen i lighed med de eksisterende ved deres tiltrædelse.

tægtsmæssige reserve ikke har nået de tilsigtede 10% af den tegnede kapital, har genopbygningen af den vedtægtsmæssige reserve imidlertid forret til overskuddene, og Banken vil ikke kunne afsætte en del af overskuddet til særlige initiativer, før den vedtægtsmæssige reserve er fuldt opbygget.

Medens kapitalforhøjelsen i 2003 var tilrettelagt til at dække mindst fem års långivning (til udgangen af 2007), ventes Bankens kapital efter kapitalforhøjelsen i 2003 og den supplerende forøgelse af den tegnede kapital i 2004 nu alt andet lige at være tilstrækkelig mindst indtil 2010, således at der ikke skulle være behov for en kapitalforhøjelse i 2008 som ventet for tre år siden. Finansieringen af den næste kapitalforhøjelse vil ikke volde særlige vanskeligheder, og princippet om selvfinansiering kan fastholdes.